

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи догляду за хворими

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
Протокол №5 від “19” жовтня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи догляду за хворими
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 20 год. Практичні заняття – 40 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
<p>Метою курсу є: забезпечення якісної медичної допомоги, сприяння фізичному та психологічному комфорту хворих, а також підтримка їхньої функціональної незалежності.</p> <p>Навчити студента теоретичних знань та практичних умінь і навичок з питань професійного спілкування; спостереження і догляд за пацієнтами; виконання медичних маніпуляцій згідно зі стандартами та правилами інфекційної безпеки; профілактика професійних захворювань і внутрішньо-лікарняної інфекції; формування в студентів активної позиції щодо здорового способу життя.</p>
Компетентності
<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p> <p>СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у</p>

заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність проводити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРН 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Основні поняття загального догляду за хворим.			
1.	Тема 1. Санітарно - протиепідемічний режим. Внутрішньолікарняна інфекція.	Після вивчення теми студенти зможуть пояснити значення санітарно-протиепідемічного режиму та його роль у запобіганні поширенню інфекцій у медичних закладах. Вони навчаться визначати джерела та шляхи передачі внутрішньолікарняних інфекцій, а також методи їхньої профілактики. Студенти оволодіють основними правилами гігієни рук, антисептики та дезінфекції. Також вони зможуть розпізнавати фактори ризику інфекційних ускладнень та застосовувати сучасні підходи до їхньої мінімізації.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
2.	Тема 2. Типи закладів охорони здоров'я. Лікувально - охоронний режим.	Після вивчення теми студенти зможуть розрізняти різні типи закладів охорони здоров'я та їхні функції у системі медичної допомоги. Вони зрозуміють принципи організації лікувально-охоронного режиму та його значення для пацієнтів і персоналу. Студенти навчаться забезпечувати безпеку та комфорт пацієнтів, дотримуючись встановлених норм і стандартів. Також вони зможуть застосовувати правила поведінки у лікувальних закладах відповідно до їхнього профілю та особливостей роботи.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
3.	Тема 3. Основні принципи деонтології та етики. Мистецтво спілкування.	Студенти засвоять основні принципи медичної етики та деонтології, які регулюють взаємодію медичних працівників із пацієнтами та колегами. Вони навчаться дотримуватись професійної етики, враховувати морально-етичні аспекти у процесі надання медичної допомоги. Студенти зможуть розвинути навички ефективного спілкування, включаючи активне	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.

		слухання, емпатію та конструктивний діалог із пацієнтами. Також вони оволодіють методами подолання конфліктних ситуацій та налагодження довіри між медичним персоналом і пацієнтами.	
4.	Тема 4. Дезінфекція, стерилізація.	Після опанування теми студенти зможуть пояснити значення дезінфекції та стерилізації у профілактиці інфекційних захворювань. Вони навчаться застосовувати різні методи дезінфекції та стерилізації відповідно до типу інструментів, поверхонь і матеріалів. Студенти оволодіють правилами поведінки з антисептичними та дезінфекційними засобами, а також зможуть розпізнавати та запобігати порушенням у процесах обробки. Також вони навчаться дотримуватись санітарно-гігієнічних вимог у роботі з медичним обладнанням.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
Змістовний модуль 2. Догляд за хворими з патологією систем органів.			
1.	Тема 1. Гігієна тіла пацієнта. Пролежні.	Після вивчення теми студенти зможуть пояснити значення особистої гігієни пацієнта для його загального стану здоров'я та профілактики ускладнень. Вони навчаться виконувати основні гігієнічні процедури, включаючи догляд за шкірою, волоссям, нігтями та слизовими оболонками. Студенти засвоять методи профілактики пролежнів, зокрема правильне положення тіла, використання спеціальних матраців і перевертання пацієнта. Вони також зможуть розпізнавати ранні ознаки пролежнів і застосовувати відповідні заходи для їхнього лікування та попередження.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
2.	Тема 2. Термометрія.	Студенти навчаться визначати температуру тіла пацієнта різними методами, зокрема ректальним, аксиллярним, оральним і тимпанічним. Вони зможуть правильно	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для

		використовувати різні види термометрів (ртутні, електронні, інфрачервоні) та дотримуватись правил їхньої дезінфекції. Також студенти засвоять основи терморегуляції організму та навчаться інтерпретувати зміни температури при різних патологічних станах. Вони отримають навички ведення температурного листа і аналізу динаміки температурних показників для моніторингу стану пацієнта.	самостійної роботи.
3.	Тема 3. Спостереження і догляд за пацієнтами з захворюваннями органів дихання.	Після опанування теми студенти зможуть здійснювати спостереження за станом пацієнтів із хворобами органів дихання, включаючи оцінку частоти, глибини та типу дихання. Вони навчаться допомагати пацієнтам у збереженні прохідності дихальних шляхів, проводити інгаляції, оксигенотерапію та постуральний дренаж. Студенти зможуть виявляти ознаки дихальної недостатності, такі як задишка, ціаноз і використання допоміжних м'язів для дихання. Також вони отримають знання щодо організації раціонального режиму та дієти для пацієнтів із респіраторними захворюваннями.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
4.	Тема 4. Спостереження і догляд за пацієнтами з захворюваннями органів кровообігу.	Студенти навчаться проводити моніторинг артеріального тиску, частоти серцевих скорочень і оцінювати загальний стан пацієнта із серцево-судинними захворюваннями. Вони засвоять основи догляду за пацієнтами з артеріальною гіпертензією, серцевою недостатністю, ішемічною хворобою серця та іншими патологіями. Також студенти зможуть допомагати у виконанні профілактичних заходів, спрямованих на запобігання тромбозу, набрякам і ускладненням серцево-судинних захворювань. Вони навчаться правильно організувати режим	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.

		дня, харчування та фізичну активність пацієнтів із кардіологічною патологією.	
5.	Тема 5. Спостереження і догляд за пацієнтами з захворюваннями органів травлення.	Після вивчення теми студенти зможуть оцінювати стан пацієнтів із хворобами шлунково-кишкового тракту, включаючи наявність болю, нудоти, блювання, метеоризму та порушень випорожнення. Вони навчаться проводити догляд за пацієнтами з гастритом, виразковою хворобою, гепатитом, панкреатитом та іншими патологіями. Студенти засвоять основи дієтичного харчування при різних захворюваннях травної системи та навчаться контролювати гідратаційний статус пацієнтів. Також вони зможуть допомагати пацієнтам у підтриманні особистої гігієни та запобіганні ускладненням з боку травної системи.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.
6.	Тема 6. Спостереження і догляд за пацієнтами з захворюваннями органів сечовидільної системи.	Студенти навчаться оцінювати стан пацієнтів із патологіями нирок і сечовивідних шляхів, включаючи набряки, зміни в діурезі, біль у поперековій ділянці та інші симптоми. Вони зможуть здійснювати догляд за пацієнтами з гострою та хронічною нирковою недостатністю, циститом, пієлонефритом та сечокам'яною хворобою. Також студенти засвоять принципи контролю водно-сольового балансу та особливості дієти при ниркових захворюваннях. Вони навчаться виконувати профілактичні заходи щодо попередження інфекцій сечовивідних шляхів і допомагати пацієнтам у дотриманні особистої гігієни.	Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів

Практичні навички	40
Самостійна робота	5
Додаткові завдання	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
(відносна вага)

Робота на парах	Оцінка за контроль самостійної роботи	Оцінка за додаткову роботу	Екзамен	Разом
40	5	5	50	100

- Оцінювання відповідей студентів на практичних і семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою.
- По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 0,4, відповідно – максимальний бал за всі отриманні заняття у підсумку може скласти 40 балів.
- Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5.

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на парах (максимально – 40 балів), отриманих балів за контроль самостійної роботи (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 5 балів), оцінки за письмову (додаткову) роботу (написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, зарахування результатів неформальної освіти і т.д.) (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал може скласти 5 балів) і оцінки, отриманої за екзамен (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимально може скласти 100 балів.

- При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, проведення розрахунків, лабораторних робіт, написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.
- Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).
- Оцінка за іспит формується із суми відповідей студентів на 3 основні питання та 2 додаткові (по 10 балів за кожне запитання), або, за вимогою – на основі результатів тестування (максимальна оцінка за тести – 50 балів)

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні вміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні вміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.
- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні вміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми), таблиці та інше.
Література	
Основна	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За заг. керівництвом Губенко І.Я. — Черкаси, 2007. — 44 с. 2. Касевич Н.М. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2009. 3. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник. — К.: Медицина, 2008. — 424 с. 4. Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005. — 464 с. 5. Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.В. та ін. Догляд за хворими: підручник. — К.: ВСВ — Медицина, 2010. — 488 с. 6. Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. Основи медсестринства: підручник. — К.: ВСВ — Медицина, 2010. — 560 с. 7. Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008. — 304 с. 	

8. Савка Л.С., Разінкова Л.І., Коплик А.Ф. та ін. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / За ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра фізичної терапії, ерготерапії м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 103 тел. (0342) 59-61-47 https://kfr.pnu.edu.ua kfte@pnu.edu.ua
Викладач	Наконечна Світлана Павлівна
Контактна інформація викладача	svitlana.nakonechna@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. ➤ Положення про запобігання академічному плагіату Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.):</p> <p>Пропуски семінарських, практичних, лабораторних занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку. Студент зобов’язаний відпрацювати пропущене заняття, щоб бути допущеним до здачі екзамену.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського</p>

	<p>національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри фізичної терапії, ерготерапії студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника » (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач: Наконечна Світлана Павлівна